

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.-- Din., za naročnike v inozemstvu 40.-- Din. letno. Posamezna številka po 1.-- Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrčenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni ura št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Vera ni več v nevarnosti!

Kadarkoli so se v naših krajih vršile kakršnekoli volitve v javne zastope, je bila še vselej vera v nevarnosti! Klerikalci so namreč vedno in povsod poizkušali svojo srečo in moč in so se v doseg svojega namena — kakor nobena druga politična stranka — posluževali vseh sredstev. Tudi veri niso nikoli prizanesli, tudi vero so vedno potegnili v najhujše politične boje.

Spominjamo se premnogih pastirskih pism ljubljanskega škofa, ki je priporočal vernikom kandidate klerikalne stranke, noudarjajoč, da bodo samo oni kot izvoljeni poslanci zvesti čuvarji svete vere. Spominjamo se, kako so za svoječasno srečno izvolitev dr. Šusteršiča izpostavljali celo sveto Rešnje telo. Više, predzre ne in brezobzirne ne mogel seči fanatizem klerikalnih politikov!

Naši tovariši širom domovine bi vedeli povedati premmogo zgledov kako so bili ob vseh volitvah kot napredni in značajni možje izpostavljeni največjemu hujskanju od strani politikujočih duhovnikov. Prižnica in izpovednica sta vehementno gremeli proti njim in proti šoli, ki da je brezverska. Učitelji da hočejo pometati križe iz šol in iztrgati vero iz src mladine. »Brezverskim« učiteljem so metali v obraz očitke, da so sorodniki pariških apašev, barcelonskih anarhistov in pobratimi samega Antikrista! Spričo takih očitkov so se neukemu in v demagogijo političnih duhovnikov zaverovanemu ljudstvu ježili lasje.

A kakor zvezde na nebu so se v značajni nedolžnosti in deviški pobožnosti svetili mili obrazi pristašev — Slomškove zveze!

In danes? — V Ljubljani vihra boj za občinske volitve. Zgodilo se je čudo in zato pišemo te vrstice. Čudo namreč da ob teh volitvah ni vera nič več v nevarnosti! Na vero so popolnoma pozabili, ker tako velevali klerikalni politični računi!

Klerikalci so se zvezali s komunisti in socialisti Peričeve struje in so sestavili skupno kandidatno listo. Zvezali so se s strankama, ki oficialno proglašata vero za privatno zadevo ali pa ki sploh ne prizna-

vata nobene vere. Klerikalcem ne brani njihova politična špekulacija zveze z »ateisti« in z »notoričnimi brezverci«, in če bi njihova politična korist zahtevala, bi se spečali s samim peklenkim hudirjem! Namen posvečuje sredstva!

Zato pa sedaj ni vera več v nevarnosti! Ako bi bila vera v nevarnosti, bi klerikalni prvaki tolkli sami sebe po glavah. Da jim pa tega ni treba, so rajši poteptali v politično blato vse svoje versko prepričanje in ga na veke prekrili in zadušili s širokim plaščem — klerikalne morale! Vsi ti ljudje od prvega do zadnjega, ki so doslej vedno imeli vero na jeziku — v srcu je itak ni bilo! — so sedaj vrgli vero pod noge, da laže v zvezi z brezverci vihrajo svojemu političnemu cilju nasproti — ako jih ta divji zakon ne nosi v propad!

In glejte, na tej pisani kandidatni listi se leskeče tudi ime enega najznamenitejših in najznačilnejših Slomškarjev — člana one organizacije, ki je čez in čez prekrita s škapulirji in se vtaplja v sami pobožnosti: Janko Nepomuk Jeglič se piše njegovo ime! Kam so šli principi o ljubezni do Krista kralja sveta?! Kam je šla neupogljiva volja načelne borbe za versko šolo?! Kje je tisto krščansko-misleče učiteljstvo, ki mu je ščit in geslo oskrnil tak izrastek klerikalne morale?! Z ateisti se brez vsakega protesta vežejo — od stanovskih tovarišev jih pa trgajo njih politični priganjači! Hlapci strasti — sužnji nemorale!

Na nam samo še enkrat pridejo s frazo, da je zaradi volitev ali zaradi nas vera v nevarnosti! Nič jim ne bomo dokazovali, da lažejo, ampak pokazali jim bomo kandidatno listo za občinske volitve v Ljubljani, pokazali jim bomo fotografijo člana Slomškove zveze Jegliča rekoč: Glejte, ti sveti možje vero ubijajo in jo bodo ubili! —

P. B.:

Srp.-hrv. čitanke.

Učinimo jedan poskus. Metnimo na jednu stranu težulje vreme in trud, koji se je uložio na učenje srbohrvaščine u Sloveniji, a na drugo postignuti uspeh. Vreme i trud bi pritegli. Nikakvo čudo! U 95% školama uče srbohrvaščino učitelji, koji

bi još sami trebali da se u tom predmetu usavrše. **pošto nisu imali prilike, da se do sada upoznaju s njim.** Osim toga još nemaju ni udžbenika. Ta to je upravo paradoks. Učiti drugoga jednu stvar, koju ni sam ne poznaj.

Prošle je godine izašla željno očekivana »Prva srpska ili hrv. čitanka«. Stvarne i objektivne kritike o njoj nije nitko napisao. Svaki je valjda mislio: kad nema bolje, dobra je i ona. Ona nije ispunila naše nade. Njezin je materijal odveć suh, tvrd in neprobavljiv za živi dečji duh. U njoj nema života ni veselja. Iz nje viri ukočenost i mrtvilo.

Srbohrvaščina je vrlo osjetljiv predmet, jer imade mnogo neprijatelja. Protiv nje vode ostru propagandu razni elementi.* Deca sve to čuju, zato se mnogi opiru učenju. Velikoj je većini ravnodušna, ali je ipak osobito ne vole jer žive u neprijateljskoj joj okolini. Tomu treba pomoći drugim sredstvima. Najbolje sredstvo je čitanka, budući se i onako drugim srp.-hrv. štivom niko ne bavi. U njoj mora biti samo biser dečje literature, koje će mlade duše privezati uz nju i tako će zavoliti i sam predmet. Učenje čirilice nije svrha. To je premalo, gotovo ništa. Svrha je veća i plemenitija. U novim čitankama mora biti novi duh. One moraju biti sve spojene duhom bratstva i jedinstva. Iz njih mora izbijati novi duh ljubavi, zaborava i novog slobodnog, snažnog i zajedničkog narodnog života. Napolje s ukočenošću i starom uskvirenom šablonom!

Pri sastavljanju Druge i Treće srp.-hrv. čitanke morala bi škol. vlast imati ovo na pameti da ne dobijemo tačne slike i prilike Prve. Stavljanje čitanaka nije prost jednostavan posao. Zato treba mnogo ukusa, iskustva i poznavanja dečje duše i dečje literature. Ukratko rečeno: treba biti umjetnik!

O novim čitankama više se ne govori. Ne zna se kada će izići, niti da li će uopće izići. One su potrebne odmah. Zato se mora njima tražiti zamjena. Najbolje će biti, ako se privremeno uvedu Dr. Čajkovca čitanke. Po priznanju više kritičara one su do sada najsavršenije u celoj Jugoslaviji. To im je priznalo donekle i

* Osobito klerikalci in avtonomisti.

Minist. Prosvete, jer je dozvolilo da ih se može upotrebljavati u svim školama cele države. Cena im je relativno vrlo umjerena. Druga stane 6 D. Treća 11. a Četvrta 12 D. Nabavlja se u nakladi kr. hrv. slav. zemalji. vlade u Zagrebu.

U svim trim imade jedna trećina čiril. štiva. U njima je sabran samo cvet dečje literature od hrv. srpskih i slovenačkih pisaca. Treća i Četvrta ukrašene su lepim slikama iz narodnog života i narodne povesti. Unutra su i slike sv. h. večih gradova naše domovine. Treća čitanka mogla bi se upotrebiti u 5. i 6., a Četvrta u 7. i 8. razr. osn. škole. Tkogod je kupi ne će se pokajati. Svako će dete sigurno i posle svršene škole mnogo puta segnuti za njom i naći će u njoj mnogo duševne slasti i zdrave okrepce.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici!“

Kernova stavkova analiza in logika.*

Dogodek, ki ga navedem spodaj, me sili še enkrat, da izpodbijem Kernovo teorijo. Na str. 135. Ped. Ltp. II. razčlenja g. dr. Bezjak tako-le: »Dobro kralj biti je težka naloga; povedek je, osebkova beseda, biti, kralj povedni imenovalnik nedoločnika, biti, naloga povedni imenovalnik povedka, je, dober in težka prilastka. Kaj je v tej razčlenbi nelogičnega? Da je kralj povedni imenovalnik osebkove besedi biti! Ako je to, potem mu mora odgovarjati tudi ekvivalentna osebkova beseda. Toda take besede ni, kajti biti — bivanje — ni kralj! Pač pravimo: Peter je — lev je — orel je kralj. Ako bi bila ta razčlenba pravilna, potem se sme stavek na sledeči način pretvoriti: Bivanje dobrega kralja je... kar je očitno nesmisel. G. dr. je gotovo prezrl, da je kralj biti en pojem za se, namreč kraljevati, ker le tako dobimo pravilni stavek: Dobro kraljevati — kraljevanje — je težka naloga. A kje je tukaj nedoloč-

* Glej tudi »U. T.« št. 23 in 24! — Ta članek je sicer malo zakasnil radi prostora, vendar ima še svojo aktualnost. Uredn.

LISTEK.

Fr. Suher:

O pomenu risanja.

III. Risanje in praktični poklici.

1. Če z risanjem pospešujemo človeško vzgojo in njegovo dušno vrednost, tedaj ga višje usposabljam za vsako mesto v človeški družbi.

Posebno pa rabi risanje vsak rokodelce. V rokodelstvu štedimo z dobrimi risarskimi osnutki predmetov ne le čas in material, ampak vsaka risba, ki se o pridelu napravi, čisti okus in omogoči, da se morejo napraviti čedni, okusi in smotru primerni izdelki. Cvet industrije v deželi je odvisen od sposobnosti delavcev, ki jo imajo v risanju.

2. Kmet, ki napreduje z duhom časa, ne more izhajati brez znanja v risanju. Premnogokrat je primoran, da risaje dela osnutke, kedar naročuje, stavi, se pravda itd.

3. Hišna gospodinja rabi risanje pri ročnem delu. Okus, ki si ga pridobi, ji pride v prid v gospodinstvu, v obleki, v kuhinji, na vrtu.

4. V drugih, pa tudi v najvišjih stanovjih se rabi spretnost v risanju. Učitelj dopolnjuje z

njim ustne razlage. Častnik, inženier in arhitekt žive v njegovem elementu. Pa tudi jurist in mediciner, arheolog in naravoslovec naj bi bili spretni v risanju, da bi ne prišli v zadrego.

Posnemimo, kar je povedanega pod I., II. in III., tedaj smo uvaževali risanje v formalnem in materialnem oziru. V formalnem oziru goji risanje čutila, oko in roko, ostri zmožnost opazovanja, pojasnjuje predstave in omogočuje, da se vzbujajo vse dušne moči. Učinkuje na čustvo in srce, ker mu daje hrane.

V materialnem oziru je važno, ker ga ne more pogrešati največ rokodelcev.

Ako upoštevamo risanje z vidika Herbartove pedagogike, ki postavlja za smoter vsega pouka mnogostransko enakovzneseno zanimanje,* tedaj vidimo, da vstreza risanje še bolj kakor marsikateri drug predmet tem zahtevam.

Empirično zanimanje pospešuje, ko navaja učence, da naj opazujejo prirodo in samostojno upodabljajo, kar so opazovali. Dela veselje do tvorjenja in vzbuja vedoželjnost. Spekula-

* To načelo pobija seveda Nietzsche in z njim nekateri moderni pedagogi; pa popolnoma se ne bo ovrglo.

tivno zanimanje pospešuje, ker jasni predstave in pomaga raziskavati vzročno odvisnost reči in pojavov. Iznajdljivost pospešuje v največji meri. (Risanje v matematiki, naravoslovju, astron., geografiji itd.). V šoli estetičnega zanimanja je glavni pripomoček, ker vzgaja snažnost in navaja, da opazujemo lepoto v prirodi in umetnosti. Budi ljubezen do živih in neživih stvari, ki jih upodablja, in goji zato simpatetično zanimanje. Vzgaja ljubezen do domovine, njene prirode in umetnosti in umetne obrti, snuje podlago blagosti v narodu, ker podpira malo in veliko obrt. Tako goji socialno zanimanje. Risanje je pogoj za zmisel v umetnosti in umetnost služi vzgoji nabožnega čustva, vsaj najbolj v preprostem narodu. Uči občudovati naravo in navaja misli na Tistega, ki je povzročil vse, kar je lepo, dobro in čudovito. Torej vzgaja tudi v zmislu nabožnega zanimanja.

IV. Pomen risanja s splošnih vidikov.

1. Risanje je v vseh časih bilo velikega pomena. O tem nam poroča kulturna zgodovina z nepobitnimi dokazi.* Risalo se je prej nego pi-

* Glej dr. Srkuljevo zgodovino za srednje šole.

salo. To dokazujejo izkopsnine raznih predmetov iz najstarejših dob. Proizvodi risanja in upodabljanje umetnosti so merilo za hravnost in omiko. Čim višja je bila narodova kultura, tembolj je bila razvita umetnost risanja. Splošna znamenja, ne črke (pisava), in risbe so bila običila.

2. Risanje se ponaša s svojo važnostjo v družabnem in političnem oziru. Odpira vire bogastvu v deželi, ker podpira obrt. Znano je, da je nemška industrija na svetovnih razstavah v Ameriki podlegla, ker je bil prej risarski pouk v Nemčiji slabši nego v drugih kulturnih državah, zlasti v Ameriki, Angliji in v Franciji.

3. Najslovičnejši možje na polju umetnosti, znanosti, literature, pedagogike, tehnike itd. so se izrekli za risanje in dali so mu veliko nalogo.

Masaryk je rekel že pred 20. leti: »Prišel bo čas, ko se bo sodilo človeka, če ne bo znal risati, tako, kakor ga sodimo danes, če ne zna pisati.« Meissonier* ima risanje za podlago prve vzgoje in pravi: »Do katere višine se da vzgojiti razum, če se uči gledati na preprost na-

* L. Ernest Meissonier (1815—1891) sloviti francoski žanerski in vojaški slikar, član akademije v Parizu.

nik biti? Izginil je, ker njegove pomoči ne rabimo več, torej pomožni glagol! Zanimivo je za me, da g. profesor kot oboževalec glagola v gorenjih inštitutih stavkih ne rabi glagola, torej tudi njemu zadostuje reči: povedek — je!

Dalje analizira stavek: »Nisem vreden tvoj sin imenovan biti« kot en stavek dočim je »tvoj sin imenovan biti« kakor tudi gorenji »Dober kralj biti« zavrnjen z nedoločnikom. Tudi v drugem stavku se izpahne »biti«, ako se pretvori: Nisem vreden imenja tvojega sina. Pri glagolih s konkretno vsebino pa ne moremo tako radikalno postopati. Na pr.: Nisem vreden pogledati — pogleda — v tvoje oči.

Kernovci ne poznajo tudi doslednosti. V stavku: Bog je, povdaria glagol eksistenco oseba, v stavku: drevo je zeleno, pa eksistenco lastnosti (torej povedka?) ki se pripisuje osebkju: bivanje zelenosti na drevesu; kajti v takih stavkih ni treba povdariat eksistenco oseba, ker si ga moramo itak že predstavljati kot bivajočega, sicer ne moremo ničesar izjaviti o njem. (Dr. Bezjak na str. 115). Pa bodi tako! Toda že na str. 117 trdi, da se v stavku: hiša je na vrtu, povdaria bivanje hiše na vrtu, torej eksistenca oseba! Ni li to čudna zmešnjava? Sicer pa po Kernu n. dr. hiša ni osebek, ampak osebkova beseda kajti določni glagol vsebuje itak že osebek, čigar eksistenco brezdomno povdaria, ne oziraje se na druge besede ali imenovalnike!

Imenitno je, kako g. dr. opravičuje terminus »osebkova beseda«. Na str. 131 piše: »... Jasno pa je tudi da, kdor priznava osebkove stavke, mora tudi priznati osebkovo besedo.« Mi pa priznavamo tudi še predmetne, prislovne, prilastkovne in celo povedne stavke. Bomo li, ako smo dosledni, govorili tudi o predmetnih... besedah? Bi li bila taka komplicirana terminologija za osnovno šolo? Ne bodimo pikolovci!

Logika je Kernovcem menda deveta briga, saj pravi g. doktor na str. 118 sam: »Tako modrujejo logiki! Toda pustimo logiko na strani!« No, na svetu itak ni preveč logike, in naj bi še to trohico odpravljali potem kuriozne dlakocepilne Kernove analize!

Boso je tudi splošno razširjeno nazaranje, da so nastala osebila iz osebnih zanimkov, sledečih neposredno glagolom. Zakaj potem 3. oseba edn. v mnogih jezikih nima osebila? V georgijanskem jeziku ga pa nima 2. oseba! Tak posnetek osebil bi nam moral dandanes poodčitovati n. pr. še malo razviti glagol japonščine, toda zaman bi iskali zaželenih sledi pri njem.

Ker pa brez tehtne avtoritete pri nas ni mogoče doseči verodostojnosti, navedem tako ki odtehta brezdomno vse Kernovce, t. i. tudi že Slovencem znani pariški profesor A. Meillet, ki je proučil nad 40 jezikov in slovi danes kot najkompetentnejši filolog! L. 1921. bi moral priti A. Meillet v Ljubljano predavati o zgodovini slovenskega glagola. Ob tej priliki bi gotovo tudi govoril o razmerju med osebkom in povedkom in tedaj bi morali naši trdovratni Kernovi pristaši slišati iz njegovih ust, da se nahajajo v zmotah! Izostalo bi poročilo tovarišice gđe. P. na zadnji uradni konferenci ljublj. učitelstva kakor tudi moja pričujoča in prejšnja razprava. Slovenskim filologom, ki jim je kaj za nove pridobitve lingvistične, pa priporočam Meilletova predavanja iz l. 1910/11 o »Splošni slovnici jezikov« v

študij. Ako so našli od Nemcev samih omalovaževano Kernovo teorijo, naj si poiščejo tudi tehtovite Meilletove nauke!

Jak. Kovačič.

* Pripominjam, da je Meillet tudi prijatelj medn. jezika ido, kar mi je v posebno zadoščanje za vse preziranje v tem oziru med Slovenci. Dočim prinašajo slovenski listi vedno ugodne članke o Esperantu, mi zadnji čas niti eden ni maral priobčiti najskromnejše stvarne novice o sedanjem stanju problema medn. jezika. Pred idom sploh uganjajo nojevo politiko! Tako se Slovenci sami zapirajo pred boljšim spoznanjem dejstev v lastno škodo!

Neodrešena domovina.

KULTURNO DELO NAŠIH ROJAKOV V JULIJSKI KRAJINI.

—r Jugoslovanski listi in revije v Julijski Krajini:

1. »Edinost«, polit. dnevnik, izdaja konzorcij »Edinost« v Trstu.
2. »Pučki Prijatelj«, polit. tednik za Istro. Tiska tiskarna »Edinost« v Trstu.
3. »Nova Naša Sloga«, polit. tednik.
4. »Učiteljski list« strokovni tednik. Izdaja »Zveza učit. društev za Jul. Krajino« v Trstu.
5. »Novi Rod« mladinski list, mesečnik. Izdaja »Zveza učit. društev za Jul. Ben.« v Trstu.
6. »Naša Nada«, mladinski mesečnik za hrvatsko mladino. Je moral prestat izhajati, zaradi premalega zanimanja in razširjenja. Izdajala »Zveza učit. dr.« v Trstu.
7. »Istranin«, priloga za mladino »Pučkemu Prijatelju« je nekako nadomestilo »Naši Nadi«.
8. »Vedež«, koledar, izdaja knjigarna J. Stoka v Trstu v 15.000 izvodih.
9. »Hišni prijatelji«, izdaja knjigarna J. Stoka v Trstu skupno s »Koledarjem«.
10. »Delo«, tednik. Glasilo komunistične stranke.
11. »Prosveta«, glasilo »Zveze kulturnih društev«, izhaja v Gorici.
12. »Goriška Straža«, izhaja dvakrat na teden. Glasilo društva »Edinost«, oziroma kršč. socialcev v pol. društvu.
13. »Čuk na palici«, izhaja polmesečno je ilustriran humorističen list. Izhaja v Gorici.
14. »Jadranka«, glasilo ženstva. Izhaja v Trstu.
15. »Mladika«, družinski list. Izhaja v Gorici.
16. »Slovenka«, ženski list, izdaja skupina goriških Slovencev.

—r Tiskovne založbe in kulturna društva Jugoslovenov v Julijski Krajini:

1. Tiskarna »Edinost« v Trstu.
2. Knjigarna J. Stoka v Trstu, založila že več knjig in drugih publikacij.
3. Založba »Prosvete« (Matica kulturnih društev v Trstu) je izdala dosedaj le eno delo.
4. »Tiskovno društvo v Pazinu« izdaje Pučk. Prij.
5. »Prometna Zveza«, zveza katol. društev.
6. »Goriška Matica«, izdaje vsako leto koledar in več publikacij po vzorcu »Mohorjeve družbe« v 20.000 izvodih.
7. »Naša založba« v Gorici, izdaja in zalaga prav izbrana in okusno opremljena dela.
8. »Katoliško tiskovno društvo« v Trstu.

dati ustrašiti, če ne riše umetniško ter pravi: »Tistih malo črt, ki jih vlečem na papirju, mnogokrat prenačeno, malokdaj pravilno, mi pomaga v vsaki predstavi o vidnih rečeh; kajti dvignemo se prej do splošnega, ako predmete opazujemo natančneje in ostreje.«

Gerhart Hauptmann je kot sicer slab učenc rad risal.

Profesor W. Freund, znamenit filolog, pravi: »Nič ne vodi tako učinkovito do pozornega gledanja in ostrega pojmovanja prirodnih predmetov, kakor dober risarski pouk«. Profesor dr. B. Zarnik (Zagreb) piše: »Prav za mojo znanost (biologija) kakor obče za prirodoslovje in medicino je risanje velike važnosti. Ali stvar je ta: dober prirodoslovec mora biti samota, kdor ima sposobnost za risanje. Namreč sposobnost za razumevanje forme in sposobnost za risanje se osniva na istih duševnih svojstvih. Zato eo ipso vsak prirodoslovec zna risati, kajti oni, ki nimajo sposobnosti za risanje, tudi nimajo sposobnosti za prirodoslovje, nimajo zanimanja za to in bodo šli rajši študirati jus ali zgovovino, jezike i. dr.«

Geolog prof. Albert Heim (Zürich): »Glavni uspeh risanja ni vedno ustvarjena podoba, ampak mnogo bolj vaja v ostrem pojmovanju.«... »Vse vidi risar z drugimi očmi.

9. »Naša založba« v Trstu.

10. »Narodna Tiskarna« v Gorici.

—r Jugoslovanski koledarji za leto 1923. v Julijski Krajini:

1. »Vedež«, izdaja knjigarna J. Stoka v Trstu.
2. »Franina in Jurina«, koledar »Nove Naše Sloge«.
3. »Koledar« »Pučkoga Prijatelja«.

5. »Jadranski almanah« koledar, ki ga izdaja Naša založba in tiska Narodna Tiskarna v Gorici, Eden najboljših.

—r Ponosnim in zavednim ženam v Jugoslaviji. V najtežjih časih naše zgodovine, ko je bil pregnan naš jezik in šole in uradov in ko se je moral mestoma unakniti tudi iz cerkve, je bilo njegovo edino pribežališče — slovenska mati. Pod njenim varnim okriljem je živel naš jezik, dokler ni prišla tudi zanj ura vstajenja. — To veliko nalogo slovenske matere pa vrši danes slovensko ženstvo v Primorju. Tam je danes naš jezik enako preganjan, ko v najbolj črnih časih avstrijskega jožefinstva, tam je slovenska mati edino njegovo zavetje. — V polni meri se zaveda naše zavedno primorsko ženstvo te svoje historične naloge in zato si je osnovalo svoja ženska društva, da mora to nalogo uspešneje vršiti. Tako imamo »Žensko udruženje« v Opatiji, »Žensko dobrodelno udruženje« v Trstu in »Splošno žensko društvo« v Gorici. Vsa ta društva delujejo marljivo in so naravnost nenadomestljiva podpora v narodnem delu. Zlasti velike zasluge so si iztekla ta društva za našo dečo katerim so v resnici prava mati. — Da pa ta ženska društva tudi ne zanemarijo svojih ženskih interesov, da so agilna središča vsega dela za dvig slovenske žene, je razumljivo samoposebi. — Delo teh vzornih ženskih društev pa bi bilo veliko bolj uspešno, če bi imelo tudi svoje glasilo, ki bi propagiralo njih ideje in podpiralo njih idealna stremeljenja. — Da se to zgodi so se sporazumela vsa ženska društva Primorja, da prično izdajati svoj list, ki bo gotovo tako v vsebinskem kot tudi v opremnem oziru v čast slovenskemu ženstvu. — Zato apeliramo na vse slovenske žene, ki so ponosne in zavedne, da postanejo marljive prijateljice tega lista. — Naj Vam bo v ponos, da ste tudi Vi pripomogli k zmagi dobre stvari, naj Vam bo v zadoščanje, da je tudi Vaša zavednost dovela k rešitvi našega vprašanja v Primorju. — Slovenske žene ponovite s svojo požrtvovalnostjo primer slovenske matere — čuvarke našega jezika.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

UČITELJEVA PRIPRAVA NA PODUK.

(Konec.)

Računanje: Pismeno odštevanje in sicer sledeče težkočne stopnje: I. 463—322 (seve podpisano!), II. 463—245, III. 462—181, IV. 462 manj 286 (4 ure). Tudi nekaj »obeleženih« nalog. (V navpični koloni bi se dala snov boljše razvrstiti. Po potrebi se lahko napišejo k posamnim težkočnim stopnjam dotične naloge, ako jih računica ne nudi dovolj.)

Prirodoslovje: Toplota in mrz. Stvari, ki so same od sebe tople ali gorke (solnce, ogenj, živo telo . . .) stvari, ki so vedno mrzle ali hladne, končno stvari, ki po okolnostih svojo toplino spreminjajo (zrak, voda, les . . .). V event. drugi uri: Toplomer, čemu je in kako se rabi in kaj vidimo na njem.

Iz gradiva se spozna, da je namenjeno za srednjo učno stopnjo. Koliko se v vsaki uri ali pol uri — v mislih imam tudi poduk v oddelkih

— vzame, ni označeno ter je pri nekaterih lekcijah (obravnavna berila) težko, že popred določiti mero snovi za izvestni čas, ker ne moremo predvideti okolščin, ki bi ovirale ali pa tudi pospešile potek uka. Sicer je pa tako natančno fiksiranje snovi za ure in urice brez pomena, ker se mi zdi kot glavna stvar vaja, ki naj nastopi čim prej ko mogoče, kajti marsikako pravilo ali zakon dojmijo učenci šele po mnogobrojnih vajah.

Učitelj-novinec bo moral to ali ono pravo bolj natančno napisati, zabeležujoč tudi nekatere podrobnosti, kar mu olajšuje pregled in pamtovanje snovi. Ako se učitelj le nekaj let na opisani način pripravlja na svoje delo v šoli, bo tem potom učno snov kmalu materialno in formalno obvladal, kar je za njegovo uspešno delovanje veliko več vredno nego cela klada letnikov birokratičnih dnevnikov, kakršne imam priliko videti v Sloveniji. Kdor teh dnevnikov ne pozna, mu povem, da so sestavljeni po zgledu urnikov, koder se učna snov prav pisano in nepregledno menjava. Predpisane imajo baje zato, da se katerakoli nadzorjoča oseba prepričati more, je li učitelj res v vsaki uri kaj učil. Za Boga, kaj pa naj počne le nekoliko vester učitelj z otroki v šoli kakor da jih uči kolikor mogoče? Že dobra disciplina sama zahteva reden svež in duhabuden pouk. Sicer pa še uspehi ali neuspehi — ob normalnih razmerah seveda — povedo več ko dovolj o marljivosti ali nemarnosti učiteljevi! V predpisanih dnevnikih so tudi rubrike tako majhne, da ni mogoče, kako važno lekcijo bolj na podrobno zabeležiti in razpresti. Tudi se pripeti, da kaka ura odpade (vročinske počitnice . . .) ali se predmeti zamenjavajo (veronauki!) in potem je treba dnevnik naknadno popravljati in kakor sem videl, se izvrši taka korektura z rdečilom! Je li tako brezplodno pisarjenje birokratizem ali pedanterija?

Vse drugače izgleda naš pripravi zvezek ali zvezki. Tukaj je snov vsakega predmeta pregledna, v zvezi med seboj ter bolj natančno zabeležena ko v uradni tednici, kar je velike važnosti za ponovitev snovi. Po mojem mnenju pismena priprava na poduk ne more imeti drugega namena, nego da se učitelj temeljito seznani z učnim gradivom in da ga pomaloma dobi materialno in formalno v oblast, nato se pa prične emancipacija od popisanega papirja: učitelj se pripravlja, če treba, porabljač pismene beležke prejšnjih let, le bolj ustmeno in zapiše le podatke kake nove snovi ter potrebnih metodičnih mišljajev (napotke). Da se izkoristijo stare izkušnje in morebitni doživljaji učiteljevi ali učencev, se razume.

Tako sem videl delati dobre učitelje, ki so dosegali lepe učne uspehe, zato menim, da ne bi bilo napačno, posnemati način njihovega dela. Kdor si pa izmisli še kaj boljšega, drago mu, samo naj ne pozabi, povedati to tudi drugim! Končno ne smem pozabiti omeniti, da prepogosto in često nepotrebno menjavanje učnih knjig zelo kvarno vpliva na šolski pouk.

Ako kaka knjiga v našem ne ugaja, naj se tisto nekaj nadomesti z boljšim in ustreženo bo, le redkokdaj bo treba knjigo od temelja preustrojiti.

Nikjer ni diletantizem bolj škodljiv, kakor v spisovanju vedno novih knjig za osnovno šolstvo.

Jak. Kovačič.

Vestnik učit. ženskih roč. del. in gospodinjstva.

—rd Namen posvečuje sredstva. Vestnik učit. ž. r. d. je prinesel v št. 45 »Učit. Tov.« dopis »Namen posvečuje sredstva«. Ker se o tej zadevi v javnosti mnogo in različno govori, je potrebno odgovora in pojasnila, čeravno zadeva še ni rešena. — Dne 2. septembra 1921 je tovariš-soprog učit. ž. r. d. ob priliki podpisa potnega izkaza kategorično izjavil, da bo njegova soproga le - še v šolskem letu 1921—1922 poučevala na tej šoli, dalje pa ne več. To izjavo si je obdržal šol. vod. za-se. V enakem smislu se je tovariš tudi izjavil v predpreteklem šol. letu. Koncem meseca junija 1922 je oče dotičnega dekleta vprašal šol.

Narod, ki nima lastnega okusa razvitega, podleže energičnejše razvitemu okusu sosednjega ljudstva in se podvrže njegovemu davku.

Dr. Zarnik, dekan med. fak. v Zagrebu piše: »Ravno pri nas bi bilo treba, da se vsi risarski talenti probeh v šoli, ker se je do sedaj zanemarljivo itd.«

Profesor dr. Wilh. Rein zagovarja v deveterih težah odločno pouk v risanju in prvi v njih med drugim: »Nedostatnost umetniškega čuta in okusa sicer ne ukinja osebnosti, pa jo kaže od estetske strani manj vredno.« »Risarski pouk se mora zato uvaževati na vseh zavodih pri napredovanju in pri izpitih prav tako kakor kaka znanstvena stroka«. Pa ne samo ta znameniti in ugledni pedagog zastopa risarski pouk. Tudi drugi imenitni zastopniki moderne pedagogike kakor Lay in Meumann se pečajo z njim natančneje in mu dajo važen prostor. Eksperimentalna pedagogika išče, kako bi se predmet učil psihološko pravilno. (Glej Kerschenshteiner: Die Entwicklung der zeichnerischen Begabung; E. Meumann: Vorlesungen zur Einführung in die experimentelle Pädagogik; Dr. G. Albin: Der Anteil der nachkonstruierenden Tätigkeit des Auges und der Apperzeption an dem Behalten und der Wiedergabe einfacher Formen itd.) (Dalje prih.)

čin... Jaz bi v vseh šolah dal podlagi vzgoji z risanjem. Je edini jezik, ki more izražati vse reči. Še tako nedostaten obris da od kake reči boljše predstavo kakor najboljši stavki. Risanje je absolutna resnica, in jezik resnice se mora učiti povsod.

Profesor Dodel, znameniti naravoslovec, je dejal: »Kdor se uči risati, se uči opazovati, se uči razlikovati, spoznavati, gledati, zaznavati, kjer drugi nič ne razlikujejo, nič ne vidijo, se nič ne uče, nič ne zaznavajo. Njegov duh se izuri, razširi, poostri, opremi z dovršenejšimi organi.«

Goethe je dejal: »Moje gledanje (naziranje) je mišljenje, moje mišljenje je gledanje«, in P. K. Rosegger piše: »Po mojem mnenju in moji izvedbi misli človek v vidnih podobah.« Goethe je znal risati in Rosegger je izrezaval papirnate obrazce.

Ko je mladenič vprašal nekoč Goetheja, kako to pride, da piše tako cvetoč slog, mu je odgovoril: »Dal sem učinkovati na sebe reči.« Dne 21. in 25. decembra 1787 je pisal iz Rima: »Da rišem in študiram, pomaga pesniški zmožnost, namesto da bi ga oviralo; kajti pisati se mora malo, risati mnogo.« Potem govori o diletantizmu in pravi, da se ne sme

vod., ali je kaka služba razpisana, oziroma naj se mu naznani, če bi bila razpisana. Obenem mu da tudi izpričevalo na vpogled. Šol. vod. odgovori, če bo, to tudi pravočasno izvedel. Okoli 10. julija t. l. — od nikogar najet in poslan — se je šol. vod. iz lastnega nagiba informiral pri dotičnem tovarišu, ali bo njegova soproga še dalje poučevala. Tovariš odgovori, da bo še poučevala 2-3 leta. V teku razgovora omeni šol. vod., da je v bližini neke dekline napravilo izpit iz ž. r. d. in mu pokaže izpričevalo. Iz trte izvito pa je, da bi ga šol. vod. prosil, naj njegova žena odstopi v prilog kake druge. Oba sta še posebej poudarila, zakaj se pripuste dekleta k izpitu, če ni služb, je da se naprtijo staršem nepotrebnim stroški. Po tem razgovoru sta se oba prijazno razšla. — Zagotavlja pa se z vso resnobo in častjo, da šol. vod. o tem razgovoru ni črnil ne ene besede proti teli ali oni osebi, najmanj pa proti članom kr. šol. sveta. — Pri seji dne 30. julija je kr. š. sv. na predlog člana A. D. — brez glasovanja šol. vod. — sklenil prositi, viš. šol. svet naj razpiše službo učit. ž. r. d. šol. vod. sam je bil iznenaden in zahteval vzroke in pojasnila. Dobil jih je. Da bi bil šol. vod. s to prošnjo v kaki zvezi, je gola izmišljotina. Dokaz, da kr. šol. sv. ni videl o gornjem razgovoru s tovarišem, je ta, da so člani kr. šol. sv. pri seji dne 8. oktobra t. l. vprašali šol. vod., ali je res, da je bil pri učitelju-tovarišu prošil za službo. Naknadno je šol. vod. popolnoma nepričakovano pripovedoval, da je že stari kr. šol. svet nameraval prositi za razpis službe učit. ž. r. d., pa da je bila ravno šol. vod. zapreka in se ta namera prepusila novemu kr. š. svetu. **Opomba:** Prejeli smo v isti zadevi tudi dopis od krajnega šolskega sveta iz Orlovca, ki potrjuje navedbe gornjega dopisa. Vendar ga ne moremo priobčiti, ker je predrag tisk in nam je predragocen prostor v listu, da bi ga na račun učiteljske splošnosti izrabljali za medsebojne preklarije. Izjavljamo, da je to zadnja beseda v tej zadevi od naše strani; tovarišema je na razpolago društveno razsodišče, ki lažje dožene stvar na čisto, če jima je ležeče na objektivni razsodbi. — **Uredništvo.**

Iz Jugoslavije.

— **Naprejevanje** glavnemu uredniku. (insinujacija). Uredništvu »Napreja« v Ljubljani je poslala O. Z. sledeči popravek: V 251. številki »Napreja« je objavljeno poročilo nekega predavanja v Mestnem domu. V tem poročilu se trdi, »da je neki odbornik »Učiteljskega društva« kot delegat na seji Osrednje Zveze državnih nameščencev govoril proti izplačevanju draginskih doklad poduradnikom.« V imenu O. Z. izjavljamo, da ta trditve ne odgovarja resnici. Zastopnik učiteljstva v O. Z. ni na nobeni seji govoril proti zahtevam poduradnikov; nasprotno, kadarkoli so bili stavljeni tozadevno kakšni predlogi in resolucije, je solidarno glasoval zanje z drugimi odborniki. Prosimo Vas, da to pojasnilo lojalno priobčite v Vašem cenjenem listu. — Za Osrednjo Zvezo javnih nameščencev in upokojencev. — V Ljubljani dne 16. novembra 1922. — Maks Liller s. r. t. č. predsednik. Jože Bekš s. r. t. č. tajnik. — »Napreja« je imel drzno čelo da je v eni svojih števk na podlagi neresničnih vesti kradel čast našemu zastopniku v »Osrednji Zvezi« javnih nameščencev. Osrednja Zveza je »Napreja« poslala nato gorenji popravek, a »Napreja« do danes — vsaj kolikor smo pregledali številke »Napreja« — ni prinesel popravka. Tako postopanje se nam ne zdi le ne-lojalno, ampak je tudi nepošteno. Tembolj je pa obodbe vredno to, ker »Napreja« namen ni bil le osebno zadeti našega zastopnika, temveč mu je bil namen smestiti ves učiteljski stan pred javnostjo.

— **Okrajnim učiteljskim društvom.** Okrajno učiteljsko društvo v Murski Soboti je sprejelo na svojem zborovanju dne 11. nov. t. l. resolucijo, priobčeno v današnji štev. »U. T.« med »društvenimi vestmi«. Vsa okr. učit. društva naprošamo tem potom, da se na svojih zborovanih pridružijo naši resoluciji ter z nami zahtevajo uvedbo strogo irendentistične vzgoje v naše šole. Ena tretjina naših bratov ječi pod krutim jarmom suženjstva; njihova usoda je v naših rokah in v rokah nam izročene mladine. — Učit. društvo v Murski Soboti.

— **Zavedne kolegije in kolegi.** Gospodarsko zavednost učiteljstva izkazuje darila tovarišic in tovarišev za Učiteljski Dom in Učiteljski kovikt. Dosedaj je doposlanih 7% obveznic drž. posojil. Učiteljskemu konviktu do 3000 Din in Učit. Domu do 2000 Din. Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu Domu in Učiteljskemu konviktu tudi drugi!

— **Prvi strokovni učitelj za slepe v Jugoslaviji.** Dosedanji ravnatelj na zavodu za slepe v Ljubljani tov. Jos. Kobal napravil je usposobljenosti strokovni izpit za pouk slepih pred komisijo v Lincu. To je prvi izprašani strok. učitelj za slepe pri nas. — Čestitamo!

— **Naročite si Radovanovičovo brošuro o unifikaciji in reformi šolstva.** Opozarjamo na tozadevno današnje ocene med književnostjo in oznanilih novih knjig in publikacij.

— **Članom ljubljanskega učiteljskega društva!** Prosim vse dolžnike nujno, da čimprej poravnajo zaostalo članarino za leto 1922. Dolga je pri društvu nad 4000

Din, prispevkov pa ni od nikoder. Med društveniki je 25 takih, ki še niso pare vplačali za tekoče leto! Vse te pozivljamo, da store 1. decembra svojo dolžnost — sicer pridem pri prvem zborovanju z imeni na dan! Prosim, da ne bo zamere! — P. Plesničar t. č. blagajnik.

— **Tovariši, ki imate certifikate za polovčno vožnjo na državnih železnicah,** jih dajte žigosati samo pri nastopu potovanja pri vrtnitvi pa ne, ker bi s tem izgubili pravico do ene od treh voženj. Če bi se pa dotični blagajnik branil dati polovično karto brez žigosanja — kar se je že onetovano zgodilo — pritožite se na direkcijsko, oziroma na inšpektorat, priložite preveč plačano celo karto in dobili boste povrnjen dotični znesek. — k.

— **Božični Cenik »Učiteljske tiskarne«.** Današnji številki Učit. Tov. je priložen cenik Učiteljske tiskarne. Tovariše in tovarišice, ki same ne potrebujejo cenika prosimo, naj ga izročijo strankam, katere se bi morda zanimale za vsebino in bi se odzvale z naročilom za Božič.

— **Pred ljubljansko izpraševalno komisijo** so napravili strokovni izpit za po-
učevanje gluho-nemcev g. prof. Ant. Križanič, gospa Vera Galbiffova (oba iz Zagreba) in g. K. Puhar iz Ljubljane. Čestitamo!

— **Umrle je 27. t. m. v Ljubljani** po dolgi mučni bolezni učiteljica Minika Osana. Zadnje njeno službovanje je bilo v Predosljah pri Kranju. Bodi ji zemljica lahka!

† **Šolski ravnatelj Matko Bartel.** (Poslovilni govor predsednika Belokranjskega učiteljskega društva K. Barleta). Tužni spremljevalci! Ob grobu predragega, predobrega očeta, milega prijatelja, zvestega tovariša, izbornega šolnika in velikega dobrotnika širne semiške občine stojimo. Nenadoma je iz trgala usoda iz naše srede! — Pokojni Matija Bartel se je rodil 1. 1849. v Mirni Peči. Študiral je v Novem mestu in Ljubljani. V šoli je bil med prvimi, zato so mu bila vrata široko odprta v svet, a izbral si je najtežji, a najlepši stan — učiteljski. — Kot mladenič je prispel v solučni Semič, med te lepe vinske gorice. Tu je zastavil svoj plug, tu sejal, tu počel tudi žeti. V sredi bogate žetve pa ga je odpoklical Gospod. — V Semiču si je ustanovil svoj novi dom. Komu ni znano vzorno rodbinsko življenje mirne Barteljeve družine. Pokojniku je bilo po trdem delu v šoli razvedrilo živeti v krogu ljubljene soproge, nadebnih otročičev. Ko je usoda razdrla to srečo in odpoklicala pokojnikovo najstarejšega sina, ki je bil ravno pred vršetkom študij, in takoj za njim ljubljeno soprogo, je združil vso ljubezen, vso skrb na ostala otoka. Gospodična Minika, gospod župnik, umem Vajine solze, a tolaži Vaju naj misel, da je odšel Vajin dobri očka tja, kjer biva že njegova dva ljubljana! — Kakor je bil pokojnik skrben, dober oče, tako je bil tudi vrl, zvest prijatelj in tovariš. Mnogo let je bil naš voditelj, naš zagovornik v okrajnem šolskem svetu. Težka, težka je njegova izguba tudi za nas! — In ti mnogobrojna, turobna množica! Ali je kedo med vami, ki ga ne bi bila neštokrat obdarila pokojnikova radodarna roka? Ko ste bili vi še šolarčki, kako dragocene nauke ste sprejemali od pokojnika. In, ko ste zapustili šolo, vase blagopokojnik tudi ni pozabil: zbiral je dekleta in fante in dajal nauke in nasvete za nadaljnje življenje. In ko ste dorasli v moše in žene, ali vas je pokojnik zapustil? H komu drugemu ste se ob vsakej potrebi zatekli, kakor k dobremu Matičku, kakor ste pokojnika v hvaležni ljubezni nazivali. — Kakor je pokojnik skrbel za vsakega posameznika izmed vas, tako lepo je skrbel tudi za občo blaginjo vaše občine. Mnogo let je vodil vaš občinski odbor. Niemu dolgujete, da teče mimo vaše vasice železnica, da pijete zdravo, pitno vodo. On vas je učil varčevati in vam ustanovil požarno brambo. On vas je učil cepiti in vzgajati ameriške trte, njegova pesem se razlega iz vaših lepih zidanic. Mnogo, mnogo dolgujete pokojniku! — Znano mi je, da ste mu hvaležni, da ste ga v znak hvaležnosti imenovali častnim občanom, da ste mu poklonili srebrni latorjev venci, a vse to ni bila njegova želja, vse to je malenkost za njegovo dobroto. — Semičarji, pokojniku se bode najhvaležnejše izkazali, ako bode te živeli po njegovih naukih in ga ohranili v trajnem spominu. Slava Matku Bartelju!

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Unifikacija i reforma osnovne nastave,** osobitim ozirom na izobrazbo učiteljstva. Izdal Ivo Radovanović, zem. škol. nadzornik. Referat raspravljen na II. učit. kongresu v Zagrebu, 22. sept. — Cena brošure 4 Din, s pošto 50 para več. — Brošuro dobe po seji širjega sveta v razprodajo vsa okrajna učiteljska društva, do tačas se pa lahko naroča pri: Poverjeništvu UJU v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

— **kpl Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V naši založbi je ravnokar izšla knjiga Shakespeare-Othello. Prevel Oton Zupančič. Strani 160. Cena 19 Din, po pošti 1.25 Din več.

— **k Knjigarna Goričar in Leskošek v Celju** je izdala: Aloiz Remec: »Iz moje domovine«. Cena zelo lično in okusno broširani knjiž. je Din 18 vezani Din 24. O knjiži še izpregovorimo.

Naše narodno prosvetno delo.

DRUŽINSKI LIST.

Padla je zopet beseda, ki naj ne ostane neoplojena, temveč ji dai Bog blagoslova na njeni poti k uresničenju. Družins-

ski list! Ali ne diha že iz vsebine mrtvih besed toplota domačega ognjišča, vabeča iz mrzlot vnanjega sveta v mirno zatijše domačnosti. Zato se mi zde besede tov. T. G. v 44. številki našega lista veselo poslanstvo iz onostranosti: znamenje, da razmišljamo o resnem realnem delu, kar je za našo zmaterijalizirano dobo visoka postavka dobrega. Čisto prav, da se take zadeve obravnavajo pred forumom javnosti, ker ima vsak delavec lahko kak pomislek ali dober nasvet in zna priti to poklicnim stavbitem v pomoč pri ustvarjanju njihovega končnega načrta.

Z bridkostjo opažamo deželani, da je naš preprosti človek izgubil kontakt z duševnim svetom naše dobe: postala sta si tuja kot »severa dan, juga noč«. Kaj je temu vzrok? — Dogodki, vrveči mimo nas z brzino, ki ni več sorazmerna časovnemu prostoru so nas postavili v hipu na nov svet. Vse tudi žlice in umazane cunje preteklosti smo vzeli seboj, a na narod smo pozabili.

Odkar je doživela »Šmohorska družba« svoj duševni bankrot, nimajo ognjišča naših kmetijskih hiš več spodobnega tovariša, ki bi jim povedal ob dolgih večerih lepo besedo in jih dvignil na lahkih perotih domišljije v čistejšo nadzemske višave. Pride pač pogosto tuje, nespodobne in sirove, ki si še blatnih čizmov ne obriše.

Družinski list tedaj! Toda kakšen — to je sedaj vprašanje.

Slovenci smo imeli do danes dva resna družinska lista: Lampetov »Dom in Svet« ter imamo že tretje leto izhajajočo goriško »Mladiko«. T. G. omenja nemško poljudno izdajo »Kunstwart« in »Ruskin«, O teh ne vem sodbe, ker dobivam le Avenariusov »Kunstwart und Kulturwart«. Zdi se mi dobro, če si ogledamo nekoliko »Mladiko« ki nam je bližja in se je na Goriškem razširila in vzamemo, kar bi bilo za nas. Prinaša leposlovje (Beyk, Detela, Fajgel, Kosovel, Lovrenčič, Meško, Pahor, Pregelj, Remec, Šorli, Samec j. dr.), poučni del, za naše malčke, ženski svet, iz naše književnosti, listek, slike, satire, ugank, kratkočasnice, zdravstvo, gospodarstvo itd. Tolika pestra družba pod zelo spretnim uredništvom bivšega tov. Franceta Bevka, je zainteresirala naš goriški svet za mnogo duševnih stremeljenj ki jih težko dobiš v kakem drugem listu. Zadnje čase objavlja še članke iz sociologije, vzgoje in na stranicah tudi aktualne dogodke iz politike. Povdarjam zlasti, da je ostal list kljub popularnosti v umetniškem oziru na višini časovnega razvoja, ogibačot se spretno najnovejših ekstremnih umetniških struj. V »Listku« prinaša zelo primerne in značilne izvlečke iz novozšlih knjig in publikacij, s primerno orientacijsko spremljavo. Prepričan sem, da dobi v tem listu slednji naš človek, od resnega inteligenta do preprostega seljaka svoj duhovni delež. Registriral je vedno vsak najmanjši pojav na našem kulturnem polju. Opazil sem, da so bile ljudem posebno všeč karikature s političkim ozadiem. Soglasna sodba kompetentnih mož pravi da je to do danes naš najboljši družinski list.

Zakaj bi ne vzeli vzgleda tukaj?

Imam s tem listom tudi nekaj izkustev, zato jih navedem. Prvo leto je izhajala »Mladika« kot nabožen-znanstven list, z leposlovnimi ocirkami. Ljudstvo jo je odklanjalo. Po eni strani preveč doktrinarska, je prinašala v leposlovju plehko blago enodnevnice literature. Toda »naš narod moder je kot kralj Matjaž« in je hitro spoznal, da ni to glas srebrnih srčnih strun, temveč odjek njegovemu srcu daljnih neuglašanih piščalkarjev. Drugo leto je začel izhajati list pod onim vidikom, ki sem ga obrazložil zgoraj. S številkami prvih letnikov smo kurili, ker jih ljudstvo niti jemalo ni več, čeravno so bile plačane a z drugim letnikom smo doživeli slučaj, ko nas je preprosti človek vorašal na cesti: »Prosim, je že prišla »Mladika«?« Seveda je treba za to vzgoje narodove in — naše. In to je najsvetejša naloga naše najbližje bodočnosti, s predpostavko, da uredimo pri sebi in odložimo ščipalnik. —

Nadaljnjo besedo pri tem snovanju imajo naši udeleženi odseki, oziroma naša ognjišča, okrajna učiteljska društva.

Pravi družinski list mora biti bogat raznovrstne snovi tedaj precej obsežnejši od bivšega »Domačega ognjišča«. Toda nikdar ne z vsiljivo tendenco. Vedno več »dulce« kot »utile«, ki pride kot nameček, pa ne v obliki učenih razprav. Sicer je pa resna leposlovna stvar, pravilno zaokrožena, najboljša vzgoja.

Kardinalna napaka vseh takihle naših podjetij je bila doslej ta, ker nismo znali organizirati sodelavcev. Kdor pač pride

mimo, vrže kamenček k stavbi, iz česar seveda ne more priti kaj pomembnega. Najprej je treba delavcev, ker sami jih nimamo dovolj. Treba je širšega kroga.

To se mi je zdelo koristno opomniti. Mogoče poišče bodoči organizovatelj tudi v tem kako zrno.

Fr. L.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po Sv. Trojica v Slov. Goricah.** V korist ubogim šolarjem se uprizorila na šolskem odru dne 17. grudnia t. l. in 6. prosinca 1923, vsikdar ob 15. po dva igrokaza s petjem in sicer: »Sirota« v štirih dejanjih. »Božični sen nedolžnega otroka«, enodejanka s petjem in živo sliko. »Teta iz Amerike«, mladinska igra v dveh dejanjih. »Človeški poklic, spisal Marica Gregorčičeva. Sosedne šole se uljudno vabijo k mnogobrojni udeležbi. — Šolsko vodstvo.

— **po Šmartno na Pohorju.** (Šolski oder.) V nedeljo, 19. novembra je privedilo tukajšnje šolsko vodstvo o priliki otvoritve renoviranega šolskega poslopja pod vodstvom nadučitelja g. Zagažen Ivana v prid novemu šolskemu odru krasno mladinsko igro »Lažnjiva Milena«. Vsi otroci so kar najbolje rešili svoje naloge ter želi od ljudstva ki je napolnilo veliko šolsko sobo do zadnjega kotička, buren aplavz. Uvodoma je g. nadučitelj predaval o temi »Šola in dom« ter vplival na starše, da bi redneje pošiljali otroke v šolo, podpirali učitelja v vsakem oziru ter pošiljali tudi šoliodraslo mladino po knjige v šolsko knjižnico, ki je na novo urejena. — Ker je prireditelj res krasno uspešno, hoče vodstvo ponoviti v Slov. Bistrici, da čim prej plača šolski oder.

Prvi roditeljski sestanki smo imeli na Brezovici 26. listopada t. l. Predaval je šol. voditelj o šoli: 1. o potrebi šolanja otrok in je pozival starše, naj pošiljajo otroke redno v šolo. 2. Izreja in vzgoja do 6. leta. 3. Kot privlačno točko je prečital »Iz kaze« o zdravstvenem stanju prebivalstva v Sloveniji 1. 1921. (Ur. list 26. okt. 1922, št. 111). Udeležba je bila prav povoljna, starši zadovoljni.

Književnost in umetnost.

UNIFIKACIJA I REFORMA OSNOVNE NASTAVE.

Osobitim obziron na izobrazbo učiteljstva. Ivo Radovanović, zem. škol. nadzornik. Referat raspravljen na II. učit. kongresu u Sarajevu, 22. septembra 1922.

Deželni šolski nadzornik J. Radovanović je ena najmarkantnejših oseb v našem Uduženju. Globok v idejalu in širok v obzoru, ki ima jasno začrtane smernice za naše Udruženje. Njegov pogled obsega vedno celoto države, ki mu je tudi izhodišče pri presoji problemov, pred katere nas je postavila zgodovina. Preko lokalnih razmer in slučajnega položaja presoja vsako stvar vedno z obzirom na celoto in s pogledom v bodočnost.

Tak je bil tudi njegov referat na državnim učiteljski skupščini v Sarajevu in vreden je, da je izšel sedaj pod gorenjim naslovom v posebni brošuri.

Naše mnenje je, da bi se vsak učitelj moral uglobiti v problem o katerem razpravlja in bi ga moral, ne samo prečtiti, temveč se tudi uglobiti s polno dušo v celoten problem prosvete in našega stanu pred katerim stojimo in ki nam ga g. Radovanović odpira.

Da je naš celoten stroj šolstva in s tem v zvezi socialen položaj našega stanu bolehen, o tem ni dvoma. Zato je potreba razmotriti vse dele tega problema, potreba je poiskati vzroke te bolehavosti in razmotriti sredstva in pota za odzdravljenje nedostatkov in v prvi vrsti ozdravljenje nezdruživih temeljev.

Na jasnem si moramo biti glede tega najpreje mi sami. Zavedati se moramo položaja, v katerem se nahajamo! A ne tako, da kažemo na ta in oni poudin nedostatek, ki ga slučajno sami občutimo, temveč le tako, da gledamo na vse z višjega, državnega in celotnega stališča problema, upoštevajoč vse dele, ki so v zvezi s problemom.

In prav sedaj, ko se ustvarjajo novi prosvetni zakoni, je čas, da se zanimamo za ta vprašanja in smo si na jasnem: kaj hočemo in v kako smer hočemo reorganizacije. Zato je dolžnost vsakega člana UJU, da si naroči navedeno brošuro in se seznani s celotnim vprašanjem. Danes je čas za to, ko stojimo pred ureditvijo zakonov za osnovno šolstvo, zakona o meščanskih šolah, zakona o učiteljskih šolah, zakona o srednjih šolah, zakona o pedagoških šolah, zakona o univerzah, zakona o preosnovi Glavnega Prosvetnega Sveta itd., itd., ko se z zakoni razkosava organske kulturne celote, v škodo prosvete, v škodo naroda, in v škodo države.

Radovanović govori o potrebi unifikacije osnovnega šolstva, stoji na stališču, ki ga je slovensko učiteljstvo zastopalo že pred vojno in ki ga je povdarjalo vselej sedaj z ozirom na reformo šolstva. Socialni položaj učiteljstva v narodu ni najboljši. Iskati je vzrokov tega nezdruvega razmerja, potov in sredstev, da se izboljša položaj. Radovanović gre tudi v temu vprašanju do dna: Z osnovnim šolstvom je v tesni zvezi meščansko šolstvo, še v tesnejši zvezi so učiteljska in pedagoške visoke šole, t. j. učit-

teljska izobrazba; brez preosnove iste je smešno govoriti o preosnovi osnovnega šolstva. Izobrazba učitelstva je temeljno zlo današnjega ustroja, zato se mora govoriti najprej o tej, potem šele o osnovni, meščanski in strokovni šoli. Ne pa tako, kakor se postopa dandanes, ko se rešuje zakon o učiteljski izobrazbi zadnji.

Separiranje meščanskošolskega učitelstva je nezdrav pojav, ki ni samo lokalnega značaja v Sloveniji, temveč je razprt po vsej državi. Zato se tudi g. Radovanovič temeljito peča z njim v svoji brošuri. Tudi separatizem meščanskošolskega učitelstva ima svoj izvor v neurenosti vprašanja učiteljske izobrazbe.

Visoke pedagoške šole so le zelo slabo in nezdavno nadomestilo akademske izobrazbe učitelstva, likrat so pa jasen znak in dokaz slabega ustroja naših učiteljskih.

Ozdravimo bolno telo celotnega ustroja našega šolstva, zato se lotimo dela tam, ker je rakrana tega zla: **slabega ustroja učiteljske izobrazbe.**

Prvi pogoj temu pa je, da sami brez strahu pogledamo temu vprašanju v dno, zato kličemo tovarišicam in tovarišem, članicam in članom UJU: **Segajte pridno po Radovanovičevi brošuri in pokazite, da ste stanovsko zavedni!**

—k Shakespeare - Othello. Prevel Oton Župančič. Shakespearjeva drama Othello je pravkar izšla v vzornem prevodu Otona Župančiča in v običajni opremi pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani. Prihodnji zvezek Shakespearjevih del prinese Komedijo zmešnjav.

Naša gospodarska organizacija.

—g »Učiteljskemu domu« v Mariboru so darovali 7% obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponu od meseca septembra 1912. dalje) še sledeči tovariši in tovarišice: Mlinarič Josipina, Studenci pri Mariboru 1 à 100 Din. Rajšp Josip, Ormož, 1 à 100 Din. Rajšp Ida, Ormož, 1 à 100 Din. Papst Rihard, Ormož 1 à 100 Din. Papst Marija, Ormož, 1 à 100 Din. Rand Roza, Ptujška okolica, 2 à 100 Din. Jarh Josip, Sv. Rok ob Sotli, 1 à 100 Din. Unverdorben Josip, Mravljak Karl, Fabiani Adela, Godnič Marija, vsi v Zrečah, vsak po 100 Din; Lazar Tone, Št. Jurij v Premurju 1 à 100 Din, skupaj 13 obveznic à 100 Din 1300 Din. Z zadnji izkazanimi 1200 Din torej 2500 Din. Iskrena hvala darovalcem! Posnemajte jih, tovariši in tovarišice! — M. Kožuh, blagajnik U. D. v Mariboru.

Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani, 7% obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponu od meseca septembra 1922.): Valerija Jerajeva, učiteljica in šolska voditeljica v Gorjah pri Bledu, 1 à 100 Din; Josip Kobal, strokovni učitelj za pouk slepih v Ljubljani, 2 à 100 Din (v spomin, da je prvi izmed Slovencev, oziroma Jugoslovancev napravil z dobrim uspehom strokovni izpit za pouk slepih otrok pred izpraševalno komisijo v Linzu — republika Avstrija — dne 16. in 17. novembra 1922. Častitamo!); skupaj 3 obveznice à 100 Din in prej izkazanih 27 obveznic à 100 Din = 3000 Din. Hvala! — Pridno pošiljajte nadaljnje obveznice odboru za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani.

Darilo »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani. Valko Razingar, učitelj na Jesenicah na Gorenjskem je izpremenil plačanih 200 K brezobrestnega posojila v darilo. Hvala!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ SAVINJSKO UČIT. DRUŠTVO ZA VRANSKI OKRAJ bo zborovalo 7. decembra t. l. z običajnim dnevnim redom na Gomilskem. Pričetek ob 10. uri. Za kosilo naj se vsak udeleženec priglasi vsaj dan prej tov. Zotterju.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SLOVENJGRAŠKI OKRAJ ZBORUJE glasom društvenega sklepa v četrtek dne 7. decembra točno ob 9. uri v Slovenjgradu po sledečem vzporedi: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Predavanje. 3. Poročilo blagajničarke o stanju društvene blagajne; določitev članarine za leto 1923. in sklepanje, kako naj se ista pobira in plačuje. 4. Društvene in stanovske zadeve. 5. Slučajnosti. Blagajničarka ponovno prosi zamudnike za poravnavo zaostale članarine; če bi se isti iz tehničnih vzrokov zopet ne mogli udeležiti zborovanja, pa naj svojo dolg poravnajo drugim potom. Posebna vabilja se ne bodo pošiljala. Udeležba je obvezna. — J. Purkhart, t. č. predsednik.

+ NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE v četrtek 7. decembra t. l. ob 10. uri v deški šoli v Novem mestu po tem dnevnem redu:

1. Poročilo predsednika.
 2. O šolskem vrtnarstvu; poroča gosp. ekon. Fr. Kofol.
 3. Ugotovitev članstva za l. 1923.
 4. Slučajnosti.
- Kdor ne bi prišel, naj se javi z ozirom na 3. točko, ker bomo prijavi UJU samo one člane, ki se bodo letos izrecno sami prijavi. Parasitstva mora biti konec. — Predsednik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJ IN PTUJSKI OKRAJ ZBORUJE dne 7. grudnia točno ob 10. v ptujski Mladiki po naslednjem vzporedi: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Društveni poslovnik, poroča tov. Majcen. 3. Duhovna organizacija učitelstva; poroča tov. nadzornik P. Flerč. 4. O protituberkulozni ligi poroča g. okr. zdravnik dr. Vrečko. 5. Slučajnosti. Tovariš(ice) vrnite vse knjige iz društvene in učiteljske knjižnice, da se knjižnici do obnove zbora uredita. — Poverjenika S. Š. M. bodeta pobirala članarino! Da se društvo pred sklepom upravnega leta oddolži napram poverjenikstvu UJU Ljubljana, je dolžnost zamudnih članov, da vsaj do tega dne poravnajo zaostalo članarino 1922. — Po zborovanju se zberemo k obedu in na prijateljsko kramljanje v lokalih, ki se določijo pred zborovanjem. Le vkup, le vkup uboga gmajna, kliče odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRANJSKI OKRAJ ZBORUJE 9. decembra ob 13. uri v Kranju. a) Gdč. Rožmanova predava o Ibsenu. b) Volitve zastopnikov učitelstva v višjem šolskem svetu. c) Slučajnosti. NB.: Blagajnik bo pobiral zaostalo članarino za leto 1922. — Odbor.

+ KONJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE v soboto, dne 9. decembra t. l. ob pol 11. uri v deški šoli v Konjicah. Vzored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. »O telovadbi« predava prof. Ad. Schaup. 4. Iz vprašalne škrinje. 5. Slučajnosti. Polnoštevilne udeležbe pričakuje zanesljivo — odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BILJE OKOLICO zboruje v torek, dne 5. dec. popoldne ob 15. (3.) uri v deški meščan. šoli. Poleg drugih običajnih točk je na dnevn. redu predavanje tov. Hergeth: »Geološki odnosi mariborske okolice«. Ne pozabite na članarino in šolsko Matiko.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO V DOLNJI LENDAVI. Učitelj(ice) član(ice) Dolnje Lendavskega društva imamo sestanek v Črenšovcih dne 8. decembra ob 10. uri. Sestanek je vreden, zato prosim polnoštevilne udeležbe, t. č. predsednik Josip Goršek.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARI-BORSKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje dne 14. decembra t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri predpolno po sledečem sporedi: A) Stanovske zadeve. B) Kako naj učitelj združuje nazornost s sugestijo in poosebljevanjem, da bo dosegel boljše učne uspehe. (Poroča in praktično demonstruje tov. Radoslav Knaflič.) C) Slučajnosti. Udeležba je obvezna. Glej sklep zadnjega zborovanja! — A. Spreitz, t. č. predsednik.

+ OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTO je zborovalo dne 11. novembra v Murski Soboti ob prav povoljni udeležbi. — Zgodil se je pač pri nas neizbežen škandalček, da govori predsednik ob koncu zborovanja desetim uspehom. Vzdržali smo pa le toliko, da so bile izčrpane najvažnejše točke dnevnega reda in to je za nas — dovolj?? — Po odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja, priporočal je tov. predsednik Jančičev: Risanje v ljudski šoli. Oglasilo se je lepo število naročnikov. Pismo se je od nas poslovalo tov. Vranjek - Salaba. Marica! tudi mi Ti kličemo: Obilo lepega in dobrega v divni Gorenjski! — Ker je bil delegat (tov. nadz. Jurko) odsoten, se poročilo o pokr. skupščini na Bledu preloži do prih. zborovanja. Poročilo o glavni skupščini v Sarajevu je podal tov. Duic. — Temu je sledilo predavanje o domoljubju tov. Toneta Lazarja. V resnem tonu, polnem skrbi za mladež, je predavatelj omenil uvodoma naše brate v neodrešeni domovini. — V roke naše mladine polagamo usodo trepih naših bratov. — Našim sovražnikom Italijanom so se nov. 1918. uresničile stoletne sanje: zasedli so »svoje neodrešene« kraje. In mi? Italijani so bili v to vzgojeni, mi nismo; italijanske šole so v to vzgajale — naše ne! — Tu je treba temeljite remedure v naši vzgoji in naši finančniki naj ne tiščijo vinarja v žepu, ako je treba izdatkov za vzgojo jugoslovanske iredente. — Po referatu se je razvila živahna debata, sprejeta je bila tudi sledeča resolucija: »Mursko - Soboško učiteljsko društvo zbrano na svojem zborovanju dne 11. novembra — predvečer Rapalla — konstatira, da polagajo merodajni faktorji kljub najzlastnejšim izkušnjam premalo važnosti na nacionalno - iredentistično vzgojo, kar nas navdaja s skrbjo za najbližjo bodočnost, ako se ozremo preko naših zapadnih in severnih mej. V sled tega zahtevamo: 1. Da se izda zemljevid naše domovine z jasno začrtanimi nacionalnimi mejami in da se istega vpelje v vse naše šole. — Sedanjih, nam vsiljenih mej na zapadu in severu, naj ne pozna naša vzgoja. 2. Da se pri sestavi učnih knjig ozira čimnajveč na sesta ke nacionalno - iredentistične vsebine. — 3. Da se nemudoma izdajo slike o trpljenju naših zaslužnih bratov v Primorju in na Koroškem, s katerimi naj se založi vsaka šola. — —

Organizaciji slov. učitelstva v Julijski Benečiji se odpošlje pozdrav.

Da spozna slov. mladina naše lepo Prekmurje, naprosilo se je nekaj tovarišev, med njimi tov. Kontlerja, da pošiljajo kratke, primerne sestavke v »Zvonček«. Sestavki pa naj bodo stvarnejši, od onega izpod peresa S. A. R. ja. »Zvončkovega« urednika pa prosimo, da nam v ta namen prepusti v »Zvončku« Prekmurški kotiček. — Tainik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIZNJO OKOLICO je zborovalo 25. oktobra 1922. ob skoro polnoštevilni udeležbi. Po običajnem pozdravu predsednika, zlasti novo priseljenih učiteljev in učiteljic, katere rabi predsednik na skupno delo z nami, se preide k dnevnemu redu.

I. Tovariš predsednik nam poda kot delegat zanimivo poročilo o pokrajinski skupščini UJU na Bledu, kjer sta se posvetila oba dneva za razmotrivanje pravnega in materijskega stališča učitelstva in šolstva.

II. Z zanimanjem slede zborovalci tudi poročilo tov. Hrena, ki je bil izvoljen na Bledu, da zastopa naše društvo na državni skupščini UJU v Sarajevu. — Zlasti zanimivi so njegovi osebni vtisi na tej skupščini.

III. Stavile in soglasno so se sprejele sledeče resolucije:

1. Obzljajemo pomanjkljivo sestavo proračuna, vsled česar so bili prizadeti voditelji na svojih dokladah in učiteljice ročnih del ter vrtnarice na svojih prijemkih. Predsedstvo UJU se prosi, da stori odločilne korake, da se to čimprej popravi.

2. Izražamo svoje začudenje, da je možno izdajati tako globoko v šolstvo segajoče odloke, kakor ukinjenje ekskurentnih šol, nastavitve abiturijentov, ki se pa čez 14 dni zopet prekličejo.

3. Želimo v interes in ugledu šolstva v bodoče več doslednosti.

4. UJU naj vpliva pri pokrajinski upravi, da knjigovodstvo utemelji vsakokratne odteglaje.

IV. Pri slučajnostih se je obravnavalo zlasti stanje bolne kolegije, ki si je nakopala svojo bolezen v poklicu, a se jo sedaj, ko leži že nad 2 leti v postelji, pusti, da bi naj živela z mesečno 568 K. Vsi navzeči so z ogorčenjem protestirali proti tako nečuvnemu postopanju. Sklenilo se je, da se naj store potom UJU energični koraki.

Po nekaterih nasvetih in vprašanjih, ki se tičejo samo domačega društva, bil je dnevi red izčrpan in zborovanje zaključeno ob pol 12. uri.

Nato se je podalo učiteljsko skupno v mestni muzej, kjer smo si ogledali ne preveliko, a zelo zanimivo zbirko starin in nekaj novejših stvari.

+ ZBOROVANJE CIRKNIŠKO - LOŽKEGA KROŽKA UČIT. DRUŠTVA ZA LOGAŠKI OKRAJ je bilo dne 14. oktobra t. l. v Grahovem. Predsednik tov. Jug graja, ker se mnogo članov ne briga za zborovanje. Navzočih bi moralo biti več nego 25 članov, ker je društvo strokovno. Omeni tovariše, ki so se udeležili skupščine na Bledu ter obzljajuje ustavitve nastavljenja učit. moči. Tovariš Žnidaršič doda, da se je na skupščini tudi zaletelo hoteč nas postaviti pod policijsko nadzorstvo. Liberalni bodimo v vsakem oziru in naj se ne neti med nami sovraštvo. Ustave ni treba postaviti pred nas kot boga. Čas bo sam ozdaval rane. Sestavi tozadevno resolucijo, ker je skupščina prekorajčila svoj delokrog. Živahna debata se je vnela med tov. Zalar, Šušteršič, Rozman, Žnidaršič glede udeležbe zborovanj od strani Slomškarjev. Sklep: Tudi oni se lahko udeležijo naših zborovanj, ker je društvo strokovno.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 2408.

Razpis učiteljskih služb.

Po odredbi šolskega sveta z dne 14. novembra 1922 št. 15.476 se razpisujejo nadučiteljske in učiteljske službe v stalno namestitve:

1. Bled, osemrazrednica, služba nadučitelja ter službi učitelja in učiteljice;
2. Bohinjska Bistrica, štirirazrednica, služba učitelja in učiteljice;
3. Dobrava pri Kropi, dvorazrednica, služba nadučitelja;
4. Gorje, petrazrednica, služba nadučitelja;
5. Jesenice, šestrazrednica, deška š., 2 službi za učitelja;
6. Jesenice, šestrazrednica, dekl. š., služba nadučitelja in 2 službi za učiteljici;
7. Koroška Bela, šestrazrednica, služba za učitelja in služba za učitelja ali učiteljico;
8. Kranjskagora, šestrazrednica, služba učitelja;
9. Kropa, trirazrednica, služba za učitelja in služba za učiteljico;
10. Ovišje, dvorazrednica, služba za učiteljico;
11. Radovljica, osemrazrednica, služba za učitelja;
12. Rateče, dvorazrednica, služba nadučitelja in služba učiteljice;
13. Leše, enorazrednica, služba za učitelja;

Razpis nadučiteljskih in učiteljskih služb.

Na osnovnih šolah novomeškega okraja se razpisujejo z dovoljenjem višjega šolskega sveta z dne 3. novembra 1922 št. 14919 nastopne nadučiteljske in učiteljske službe v stalno nameščenje.

Zaporedna št.	Službeni kraj	Št. služb		Število	Št. služb se razpisuje	Ali je dobiti v kraju	Opomnje
		nadučitelja odn. voditelja učiteljske	učiteljske	prest. razredov	vzorednic	Prosto stanovanje hrana stanovanje	
1	Ajdovec	1	2	1	1	1	
2	Ambrus	1	2	1	1	1	
3	Črmošnjice	2	3	1	1	1	
4	Dobrnice	1	3	1	1	1	
5	Dolž	1	1	1	ali 1	1	
6	Dolenje Karteljevo	1	1	2	1	1	1
7	Dol. Nemška vas	1	3	1	ali 1	1	1
8	Dol. Topla reber	1	1	1	ali 1	1	1
9	Gabrje	1	1	1	ali 1	1	1
10	Gorenje Sušice	1	2	1	1	1	1
11	Hinje	1	2	1	1	1	1
12	Mirna peč	1	3	1	ali 1	1	1
13	Orehovica	1	2	1	1	1	1
14	Podgrad	1	1	2	1	1	1
15	Podstenice	1	1	1	ali 1	1	1
16	Poljane	1	1	1	ali 1	1	1
17	Sela pri Hinjah	1	1	1	ali 1	1	1
18	Sela pri Šumbregu	1	1	1	ali 1	1	1
19	Stopiče	1	3	1	1	1	1
20	Šmihel pri Žužemberku	1	2	1	1	1	1
21	Trebnje	1	4	2	1	1	1
22	Žvirče	1	1	1	ali 1	1	1
23	Žužemberk	1	5	1	1	1	1
24	Št. Peter	1	4	3	1	1	1

Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo do dne 31. decembra 1922 pri okrajnem šolskem svetu v Novem mestu po predpisani poti.

Okrajni šolski svet Novo mesto, dne 20. novembra 1922.

no, a le kot gostje. Pravic. Tov. Žnidaršič sestavi tozadevno resolucijo.

Predavanje tovarišice Hribernik o temi: »Zakaj ne doseže učitelj vseh zakonitih učnih in vzgojnih uspehov v šoli.« Predavanje je bilo zanimivo. Tov. Kabaj omeni, da bi se dalo o tem mnogo govoriti, vsega ni mogoče doseči, delamo, da dosežemo vsaj nekaj. Tov. Žnidaršič pripomi, da je za tako temo eno zborovanje premalo. Učitelj težko shaja s kraj. šol. sveti, kateremu je navadno politika alfa in omega. Treba se je ozirati na material in na ljudstvo. Tovariš Kabaj pripoveduje konkreten slučaj.

Predavanje »Utiš potovanja po Srbiji« je radi odsotnosti predavatelja odpadlo.

Pri slučajnostih prečita tov. Žnidaršič pismo tov. Straysa. Isti dan je zboroval tudi logaški krožek, zato prosi, da tudi pri našem zborovanju sprejmemo njih točke t. j. glede nameščenja učitelstva, ukinjenje zasli. šol itd. Ako manjka učiteljev naj se jih vzame iz Ljubljane. Vsa sistemizirana mesta naj se zasedejo. Natančno je treba definirati, kdo ima pravico do brezplačnega dopusta.

Glede izgovarjave trd. »I« je tov. Žnidaršič mnenja, da je tako kot takrat, ko se nam je ukazalo, da štejemo po srbohrv. načinu. Breznikova slovnica piše marsikaj nejasnega. Morali bi biti slavisti, ko niti ti niso popolnoma na jasnem. Večne novotarije so nepotrebne, zato so tozadevni odloki ponesrečeni.

Tov. Skubic vpraša kam je šel denar, ki so ga nam vzeli l. 1921. v dveh mesečnih obrokih. Vpraša naj se UJU. Nabavne zadruge pa so nepotrebne. Konečno se priporoča mesečno zbiranje za rezervni sklad.

14. Koprivnik, enorazrednica, služba za učitelja ali za učiteljico;

Za učiteljske službe na Bledu, Jesenicah, v Kropi in Radovljici imajo prednost učitelji z izpitom za pouk na obrtno nadaljevalnih šolah.

Pravilno opremljene prošnje se vlagajo po predpisani poti do 24. decembra 1922.

Okrajni šolski svet v Radovljici, dne 22. novembra 1922.

Minka Osana

učiteljica

dne 27. t. m. ob 5. uri zjutraj po dolgi mučni bolezni v 25. letu starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice je bil v torek 28. t. m. ob pol treh iz hiše žalosti, Gledališka ul. 10, na pokopališču k Sv. Križu.

Drago pokojnico priporočamo v blag spomin!

Ljubljana, dne 28. novembra 1922.

Žalujoči ostali.